

168999^๓

พนอม บุญเลิศ : ความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในพุทธปรัชญาเถรวาท (THE MIND-BODY RELATION IN THERAVADA BUDDHISM) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์
ดร.สมภาร พรมทา. 82 หน้า. ISBN 974-17-6620-3.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในพุทธปรัชญาเถรวาทผ่านหลักธรรมสำคัญชุดหนึ่ง ได้แก่ ขันธ์ 5 ไตรลักษณ์ ปฏิจสงฆูปบาท และกรรม ผลการวิเคราะห์หลักธรรมชุดดังกล่าวทำให้ทราบว่า พุทธปรัชญาเถรวาทมีทัศนะเรื่องจิตกับกายดูเหมือนคล้ายกับทวินิยม แต่ก็ไม่ได้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับแนวคิดแบบทวินิยมในปรัชญาอื่น ๆ ที่เชื่อว่า จิตกับกายเป็นของสองสิ่งที่มีคุณสมบัติต่างกันอย่างสิ้นเชิง และเป็นอิสระต่อกันได้ ทัศนะเรื่องจิตกับกายของพุทธปรัชญา เชื่อว่าจิตกับกายมีลักษณะเป็นภาวะ หรือกระแสธรรมสองชนิดที่ผสมกลมกลืนจนเป็นเนื้อเดียวกัน ที่ไม่สามารถแยกเป็นอิสระจากกันได้ ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้พุทธปรัชญาไม่ประสบปัญหาความสัมพันธ์แบบปฏิสัมพันธ์โดยการไปหารอยต่อหรือสะพานเชื่อมระหว่างจิตกับกาย

อนึ่ง ทัศนะเรื่องจิตกับกายในพุทธปรัชญาคามที่กล่าวมาทั้งหมด พุทธปรัชญาถือว่าเป็นผลมาจากการฝึกฝนตนเอง ดังนั้น ทัศนะเรื่องจิตและกายในพุทธปรัชญาจึงเป็นเรื่องที่แยกไม่ออกจากการปฏิบัติ

ภาควิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่อนิสิต..... *พนอม บุญเลิศ*.....
สาขาวิชา.....ปรัชญา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *สมภาร พรมทา*.....
ปีการศึกษา.....2547.....

168999

4580175922 : MAJOR PHILOSOPHY

KEY WORD : MIND-BODY RELATION / THERAVADA BUDDHISM

PANOM BOONLERD : THE MIND-BODY RELATION IN THERAVADA BUDDHISM.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SOMPARN PROMTA, Ph.D.

82 pp. ISBN 974-17-6620-3.

This thesis aims at analyzing the concept of the mind-body relation in Theravada Buddhism through a number of Buddhist doctrines such as the doctrine of Khandha, the doctrine of Tilakkhana, the doctrine of Paticcasmuppada, and the doctrine of Kamma. The result of study shows that even though the Buddhist view on body and mind seems to be similar to the view of Dualism, Theravada Buddhism is a unique view as it does not think that the body and the mind are separated entities which contain different properties. The Buddhist view believes that the body and mind are beings, or streams of Dhamma which are unseparatedly correlated as one single being. So the Buddhist view on body and mind is not confronted with the problem of interaction between mind and body.

In addition, the Buddhist view on body and mind is believed to be the result of self-cultivation process, so the Buddhist view on body and mind can never be seen independently from the practice of Dhamma.

Department.....Philosophy..... Student's signature..... *Panom Boonlerd*.....
Field of study.....Philosophy..... Advisor's signature..... *Somparn Promta*.....
Academic year ....2004.....